

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre . . . 3 " — " —
 Negyedévre . 1 " 50 "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petisor 5 kr.
 Nyilttérben . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főtér. 5 sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen.
 Szerdán és Szombaton.

Kiadóhivatal.
 Volez B, könyvnyomdája. Mindennemű pénzek, hirdetések és reclamatiók ide intézendők.

Megyénk nemzeti jellege.

(—) Meg vagyunk győződve, hogy sem a magyar, sem a román s egy általában megynék egyik ajku népe sem iparkodik arra és nem tűzte ki céljául azt, hogy a másikat magába kebelezzze, hogy megfossa nemzeti jellegétől, elvegye anyanyelvét, elfelejtse és meghamisítsa szokásait és kényszerítse arra, hogy hagyományait felhagyva, idegen nyelven dalolja el örömét és bánatát.

Nálunk, hála az ég Urának, ez nincs így. Mindenik nép meg van elégedve azzal, a mije van és ily természetellenes czélok felé nem törekedik.

Egyik nép sem akar más vagyonával meggazdagodni; egyik sem vágyik, a másik tollaival ékeskedni; egyik is, másik is meg van elégedve multjával, nyelvvel, szokásaival és erkölcsiével.

Mert ha egyik, vagy másik céljául tűzte volna ki azt, hogy testét idegen vérrel erősítse; hogy mások megkülönböztető jellegét megsemmisítse, koránt sem tapasztalhatnák azt, a mit ma tapasztalunk; az actio reactio szülne s mindenik iparkodnék megvédelmezni a magát.

És mit tapasztalunk ma?

Fájdalommal kell constatalnunk, hogy megynék magyarsága egyre pusztul s napról napra beolvad a román elembe.

Megyénk magyar nemzeti jellege, mely a régi mult időkben annyira erős volt, egyre gyengül; az az értékes, drága zománc egyre vesztüdeségéből és ma holnap nem lesz láb, mely a régi fényt és Torda-megyének régi dicsőségét hirdesse s arról tanuságot tegyen.

Egész falvak vannak ma már elkoresosodva; nagy helységek magyarsága koresosodott el s lett azzá, a minek nem kellett volna lennie.

Csak Peterd községeket említem fel; a mezőség és Kolozsvár felé vezető utak mellett fekvő falvak magyarsága egészen elenyészett; a legtörzsebb magyar nevek mint például Rettegi Kovács, Kerekes, Rákoczi, Mikes stb. stb. már nem a magyar, hanem a román ajkúak között diszlenek.

Husz—harmincz ezerre lehet tenni az elpusztultak számát.

Ki az oka ennek?

A román nem; őt semmiféle vád nem terheli ez ügyben; semmiféle tervszerűség, vagy kifejezett akar at annak részéről nem nyilvánult — úgy jött a dolog; így teremtette meg lassanként a körülmény és idő a helyzetet, századok mulasztásai teremték elő az eredményt, s az ma nagyon siralmas képet mutat fel.

Mentsen isten attól, hogy román testvéreinket szemrehányással illessük ez állapotért, vagy esökkenne irántuk az az őszinte szeretet és testvéries barátság, melyet érezünk, a melyet fenntartani feladatunk; ezélünk e cikk által az, hogy constataljuk a szomorú eredményt, a tényleges állapotot és szemrehányással illessük önmagunkat, mert minket terhel a vád; nálunk létezett a hiba és gyengeség, mert vérünket nem voltunk képesek megvédelmezni; nyelvünket és szokásainkat épen fenntartani.

Vajjon így van-e ez?

Fájdalom úgy. A pap sok helyett nem végezte fontos feladatát; a földes ur nem törődött azzal, hogy vérei egyre fogynak, megtanulták ők is az idegen nyelvet és beszélték azt.

A társadalom nem figyelte az ügyet; a sajtó csak ma, az utolsó pillanatban vette észre a mulasztást; a nép nem volt megvédelmezve, megörizve, vagy bár figyelmeztetve és elbukott.

Idegen ajku népeink, ha kis ujjuk fáj, már jajgattak; ha egy tagjuk elveszett, már sirtak s tudta az egész világ; ha egyik elfelejté anyanyelvét, megtanították arra; ha másképpen érzett, már megvetették, már renegát volt, meg volt bélyegezve; nem vágytak azután, hogy idegen ajkuakat megkeresztelhesse, de szívósan ragaszkodtak ahoz, a mi jők volt s ez uton megörizték azt.

A nép önmagát hatalmasan ellenőrizte.

Mi politizáltunk és mind arra figyeltünk, hogy vajjon főuraink a mienkek-e? hogy azok magatartása minő s ha nemzet ellenes volt, kárhoztatuk őket; — lefelé azonban ily figyelmesek nem voltunk, a paraszttal akkor ugyan ki bajlodott volna.

S a paraszt elpusztult, sok helyett egészen.

A társadalom feladata, ha több nem annyira bizonyos, hogy legalább a tényleges állapotot tartsa fenn, s mert ezen metamorphosis folytonos, iparkodják a népet attól megörizni. Legyen öre a népek, a nemzeti jellegnek, legyen a népnek e halálos küzdelmében támasza.

Ily irányban minden veszélyezett megye alakíthat magánköröket a nélkül, hogy megsért. hetné a testvérnépek jogait, szokásait, erkölcsiét.

A társadalom, az úgynevezett folytonos evidentiába tartása által sokat tehet, fontolja meg az ügyet s karolja fel, ne hogy az utókor benünket is vádoljon, mint mi vádoljuk elődeinket, hogy népünk megvédéséről kellően nem gondoskodtak.

A gyermeknevelés köréből.

IV.

(o) Negyedik dolog, melyet a gyermek hamar megismer a pénz.

A szülők mind-untalan arra törekednek, hogy a gyermeket mulattassák, ilyenkor kezébe nyomnak egy krajczárt, de csak azért, hogy játszdjék vele. Azonban felelik azt, hogy ezzel kétszeres mérget adtak a legkedvesebbnek kezébe, mert a gyermek minden tárgyat szeret a szájába venni s így a mérgezés bizonyos kisebb, nagyobb mérvű hatásainak lesz kitéve. Annaira, hogy az által nem egyszer főszédülést, hasrágást kap, mely fájdalommal sír és hánykolodik, szerencse az, miszerint kismérvű lévén a mérgezés a hirtelen támadott betegség nem sokára eltűnik. Nagyobb és fölülte károsabb következményeket mutat fel a pénzbeli mérgezés másik neme, melyről ez alkalommal szólni akarok.

A gyermek kezében a krajczár csak hamar ezukorrá változik. Az az a dada elmegy a gyermekkel a boltba s ott ezukrot ad a krajczár helyett annak kezébe. A gyermek, ki a csipős réz helyett édes ezukrot izel hirtelen adja ezt azért, mert ez jobban esik neki, mint amaz. Ez eset naponként ismétlődik: most ezukrot szopogat, majd déli gyümölcsöt élvez; ma ezukros süteménnyel kedveskedünk neki, holnap diót, mogyorót vásárlunk számára. Ha kisétalunk a

gyermekkel egész gyermek-játék és csomege rak-tárral törünk haza, mintha csak épen ezek bevásárlására indultunk volna ki. Mi mind ezt örömmel tesszük a nélkül, hogy sejtjük mi következik ebből.

A gyermek nő, fejlődik, már nem elégszik meg a neki önként nyújtott pénzzel, hanem naponként fölebb emeli követelését; most erre, majd arra kell neki a pénz. Naponként föltűnés nélkül elkölt 10—20 krt. Sőt igen gyakran megtörténik, hogy az illető mielőtt egy garast tudna megkeresni, ilyenféle napi kiadásai felülhaladják a forintot. Az ily gyermekek-ből lesznek aztán az oly ifjak, kik ugyan azon tárgyra más-más czim alatt tizszer is megkapják a pénzt szülőiktől. Így a torkosság, mely czukorral kezdődött a legfinomabb szeszes italok élvezéséig emelkedik; a fényűzés, mely egy zsebóra birásával jelentkezett most lovaglás, kocsikázás üzésében tűnik fel; a mulatozás, mely egy kötél-tánczos, vagy komédiás megjelenése alkalmával fogant meg a gyermek lelkében, ma bál, színház és haszardjátékok hajhászásában tükröződik vissza. Ily módon nem egy ifu teszi tönkre szülői jövedelmét, vagyonát, sőt legtöbbsnyire önmagát is. Ime a pénz helytelenül használva ily egyéneket szül!

Nem is esoda, mert ha alaposan vizsgáljuk az okait, önként reá jövünk arra, hogy az másképp nem is történhetik. A gyermek nem ismeri a pénz becsét. Ő csak egyet tud, azt, hogy azt azért adják neki, miszerint elköltse, siet is rajta tudni minél előbb. Így a szülők önmagok viszik bele gyermeküket azon kellemetlen helyzetbe, hogy azok mielőtt valamit szerezni tudnának, már költenek föltte képesek. Az ember, ki nem önmaga szerzi a pénzt, nem is tudja azt megtartani; sőt bátran állítom, hogy az ember, ki már gyermek korában tulköltekezett, az mikor önmaga szerzi pénzét, akkor sem fogja azt helyes beosztással elkölteni s megtakarítani belőle épen semmit sem fog. Épen azért ne adjunk a gyermek kezébe pénzt. Ne adjunk neki mérget!

Mint hogy azonban vannak oly szülők, testvérek, rokonok, barátok, kik e megrögzött rossz szokásaikról lemondani nem tudnak, nem képesek, legezészerűbb lesz a gyermeknek adott pénzt egy perselybe meggyűjteni s belőle a gyermek aprólékos szükségait az ő tudtával — beleegyezését kéri fölösleges — időnként fedezni. Ez uton megismerkedik azzal, hogy az ő szükségleteire mennyi pénzt szükséges. Nagy gondot kell fordítani arra, hogy részére semmi se vásároltassék olyan, mire nincs elkerülhetetlen szüksége. A töke gyűjtés a gyermek részére, az ő tudtával, ép oly veszedelmes, mintha a pénzt kezére adjuk elköltés végett. Mert az a tudat, hogy ő gazdag s neki töke-pénze van, megfojtja a gyermekben a törekvést a munkaképességet csírájában öli meg!

Az életben többnyire úgy tapasztaljuk — mondja Barnum — hogy a szegény fiukból gazdagok, ellenben a gazdag urficskákból szegény emberek lesznek. S ez úgy is van. Például egy gazdag ember elhal és nagy vagyont hagy maga után. Idősebb fia, kik e vagyont megszerezni segítették, tapasztalatból ismerik a pénz becsét; örökségüket magukhoz veszik s még szaporítják azt. A fiatalabb gyermekek részét kamatra adják ki s megezirogatják a kis gyermekek fejcskét és így szólnak hozzájuk legalább hatszor minden nap: „Te gazdag vagy, nem szükség dolgoznod, szádban arany kanállal jöttél a világra.“ A fiatal örökös csak hamar megtudja, hogy ez mit jelent, a legszebb ruhái és játékszerai vannak, majd megölik a sok édességgel s az iskolában is a czirogatásokkal és hízlegésekkel halmozzák el. Önhitté, büszkévé lesz, tanítóit sértegeti s akarátának mindenütt érvényt akar szerezni. A pénz valódi becsét nem ismeri, mert soha sem próbált pénzt szerezni, hanem annál jobban ért annak elpazarlásához. Ha főtanodába, egyetemre megy, tanuló társait magához hívja s borral, kalácsal kínálja meg. Ezek hízlegnek neki s „jó cimborának“ nevezik, mert csak úgy

szórja a pénzt. Fényes lakomákat ad, lovagol, barátait vendégségekre és társaságokra hívja, mert idejét jól akarja tölteni.

Az éjeket vidám dobzásban virasztja át. S maga kezdi el a borsalokat mindig. Mikor aztán a hazamenetlekre kerül a dolog, társainak segít a czimtblákat a házak falairól leszakgatni, a kapukat sarkaikkal kiemelni. Ha a rendőrség hívásra szállítja, verekedni kezd a törvény szolgálival, becsukják s a kárt nevetve fizeti meg. „Ah, barátim! — kiált fel ilyenkor — „miért lenne az ember gazdag, ha még mulatni sem tudna? Sokkal közelebb állna az igazsághoz, ha így szólna: „ha boldog nem tudna lenni“ — de hát ő czimbora és az ilyesmit nem tudja belátni. Az oly fiatal emberek, kik a más által szerzett pénzzel henezegek, többnyire minden örökségüket eltékozzolják s azon kívül mindenféle rossz szokásokat sajátítanak el, a melyekkel egészségüket, becsületüket és erszényüket teszik tönkre. A világon egyik nemzedék a másikat követi, s a kik most szegények a jövő nemzedékben már gazdagok lesznek. Tapasztalásuk vezetni őket s gazdagokká lesznek és gyermekeikre nagy vagyont hagynak. Minthogy pedig ezek a gyermekek kényelemben, fényűzésben nővekedtek föl s nincs tapasztalatuk, csak hamar elszegényednek, hosszas tapasztalat után megint egy új nemzedék következik, mely ismét gazdagságot gyűjt. És ily módon ismétlődik ez folytonosan és boldog az, ki a mások tapasztalataiból hasznot húz s az örvényeket és sziklákat, melyeken annyian hajótörést szenvednek, kikerülni tanulja. Más szavakkal a mások és saját tapasztalatainkat összeegyeztetve, ne adjunk gyermekeink kezébe pénzt, vagy ha adunk az szigorú ellenőrzés mellett csak is elkerülhetlen szükségükre legyen fordítható.

Igy bizonyosan elérjük azon szép eredményt, hogy gyermekeink sokkal takarékosabbak legyenek, mint mi vagyunk. Mi, hogy úgy legyen azt hiszem minden nemes értelmű szülő ohajtja kívánja!

A csatatérről.

Az oroszok éjnek idején a cserkeszeket meglepték, négy ezret lekasabolnak, s vezérüket Muszát sem találják. Konstantinápolyból azonban tagadják e hírt.

— Az albaniai török hadtest benyomult Montenegróba, Grinkelt, Thalt és Zetát bevette.

A czár megérkezett Ploiestbe, s innen Brailába ment. Anglia kijelentette, hogy a koalíciós miniszteriumot, Görögországban, az actio megkezdésének tartja, és azt közönyösön el nem nézi.

A „Deutsche Zeitung“ szerint az oroszok ma mennek át a Dunán.

Malját mellett, a törökök a Montenegroiak előtt vissza vonultak, Ali Szaib basa azonban, ki Albániában 40000 emberrel működik, Danilov gradnál a Montenegroiakat teljesen megverte, s említett hely magaslatait megszállotta.

A porta, külföldi képviselőihez, a kormányokkal közlendő körjegyzékben tiltakozik Románia függetlensége ellen.

A czárnak Jassyba érkeztek egy lengyel kapitány a czár mellé furakodott, és annak szeméi előtt kivégezte magát. Jassyban a czár elutazta után, a világitás következtében 14 ház meggyuladt. — A cserkeszek lázadása, az orosz hadseregben mind nagyobb mérvet ölt, úgyhogy ismét sok elfogatás történt.

Romániában, az orosz hadseregnél nagy pénzhány van, a zsolddal már is hátrálékban vannak.

Joltában, Krim déli csucsán az oroszok egy török kereskedelmi hajót tartoztattak le, melyen dugárú volt.

A törökök Ranyene klastromot, a görög határon megrohanták, kirabolták, és a barátokat megölték.

A romániai orosz hadseregben sok a beteg.

A törökök ostromolni szándékoznak Kalafátot. Károly fejedelem maga akarja védelmezni.

Garkóból kiindult török csapatok, elkeseredett harc után 6000 montenegrói ellen, kiket tönkre vertek, és azoknak jelentékeny szenvedéseket okoztak, — több tekintélyes montenegrói hadállást elfoglaltak, különösen fontos erődítményeket Kristalits mellett. Gyurgyevo bombázása folyik.

Az oecumeni patriarc a egy pásztorlevele ajánlja, hogy a sultán iránti hűséget a keresztények őrizzék meg, s a kormányt a haza becsülete és függetlenségeért folytatott harcokban támogassák.

A Softák tüntetése Konstantinápolyban.

Lapunk ötödik számában említettük, hogy Konstantinápolyban tüntetések voltak. — Most alkalmunk nyílt, t. olvasóinkkal e tüntetéseket részletesen is közölhetni.

Ardahan eleste, a kedélyeket, Konstantinápolyban, heves izgatottságra ejtette, Mindenfelé a legélesebb kifakadásokat lehet hallani, a sultán sogora Mahmud Damad pascha, és Rédif pascha ellen, s úgy vádolák őket, mint e szerencsétlenség közvetlen okozóit, — minthogy a sultánt és nemzetet az ázsiai hadsereg valódi ereje felől ámiták.

Lehetett számítani rá, hogy a legcsekélyebb rossz eredmény a csatatéren, a közrendet veszélyeztető következtetéseket vonand maga után — Konstantinápolyban. Ez be is következett. Május 24-én jókór reggel nagy tömeg softa, férfi és nő — mind törökök — gyűlt össze a Sirkedji, Skelessi rakparton, várán Rédif és Mahmud Damad paschákat, kik innen szoktak a magos portához menni. Elöl nevezett nem jelent meg a szokott időben, — csak Mahmud-Damad Alig látta meg a tömeg, csufolni kezdte, s szidalmakkal illette. — Mahmud-Damad nyugodtan ment a tömeg között, gyalog folytatta útját, — a nélkül, hogy a fenyegető tömeget csak egy pillanatra méltatta volna.

E csoportosulás azonban jelentéktelen azon tüntetés mellett, melyet a softák, pár órával később a képviselőházban rendeztek. — A választási törvény volt szönyegen. Több miniszter jelen volt, a karzatok pedig tömve valának. — A gyűlést épen bé akarák zárni, midőn Sarakiotti görög képviselő szót kért, hogy a császári birodalom keresztény lakói hadkötelezettsége kérdése felől beszéljen. Alig lépett a szószékre, midőn kívül irtoztató lármá és kiabálás rendíté meg a levegőt. — A zaj a Soňa tér felől hangzott, melyre a képviselőház ablakai annak. — Mindenik utca torkolatából száz meg száz softa örönlött elé. — A tömeg nőttön nőtt, mint a lavina, s csak hamar a tér, — melyen 3000 embernél több tömve volt softával, — fenyegetőleg közeledtek a képviselőház felé, melyben a legnagyobb rendtelenség keletkezett. — A miniszterek elszaladtak. — A képviselők egy része az ajtóknak, másik része az ablakoknak rohant, — a bátrabbak a padokra hágtak, hogy az utczán történendőket jobban láthassák. — A hallgatóság, a karzatokat legnagyobb rendtelenségben hagyta el. Csak az elnök Achmed Ferik pascha nem veszté el lélekjelenlétét. A képviselőház rendelkezésére bocsátott katonaságnak utasítást adott, hogy a vasrostély ajtókat zárják be, s a tömegnek a képviselőházba való hatolást akadályozzák meg. — Azután megizé a softáknak, hogy kivánságukat küldöttség által fejezzék ki. — A vasrác ajtó felnyitván hat softa, — katonák által kísérvé, megjelent az ülés teremben, hol egy padot jelöltek ki nekik, s arra leültek. Egyik közülök, az elnök felszólítására — megindult hangon, — körülbelül következőket mondá:

„Az Isten adjon a mi padischanknak hosszú életet! Mi nem akarjuk hazánk romlását. Mi mindnyájan készek vagyunk hazánk és vallásunk védelméért utolsó csepp véréünket áldozni. — De ha a dolgok tovább is így folynak, mint most, úgy csak hamar mindennek vége lesz, s mindent elveszítünk.

Hogy állunk Ardahannal? Hogy vették be az oroszok Ardahant? Miért nem közölte a kormány ez esemény részleteit? Itt árulás volt! S a legfőbb áruló a Seraskir Rédif pascha, s a tüzérség főparancsnoka Mahmud Damad pascha!

Miért hagytak a császári birodalom ezen egyik legjelentékenyebb pontjának ezedetere csak 5 zászlóalj? Hogy állunk erőinkkel? Vagy ez csak papiroson létezik? Mi tudjuk, hogy csak ott, mit az árulóknak köszönhetünk. Nem kellene többé! Követeljünk letételüket.“

A elnök erre azt válaszolá, hogy e lépésök felesleges volt, mert a kamra, a mely a népet képviseli, mint e körülményeket már megfontolta, s a szükséges intézkedéseket megtette. — Kéri, hogy esendüljenek le, és ez izenetet küldöiknek vigyék el. De a softák e válasszal nem elégedtek meg, s felvilágosítást kértek Ardahanról. — Az ulemak bele elegettek a beszélgetésbe, ezután nagy zavar támadt, végre az ülést feloszlatták, a softákat egész udvarian az ajtón kitétték, hol őket: „Éljen a padischah!“, kiáltással üdvözölték.

Az elnök, néhány perczel később a tömeg kö-

zött a nagas portához onnan a nagyvezér es miniszterekkel a császári palotába ment.

Ezer tüntetés következtében, a hivatalos közlönynek egy külön számában kihirdettetett az ostromállapot Konstantinápolyban és környékén.

Városi és megyei ügyek.

Torda város képviselő testületének 1877. június 6-án tartott közgyűlése.

Torda város képviselő testülete június havi rendes közgyűlését 6-án tartá meg Szigethi Sándor polgármester elnöke alatt.

Elnök a gyűlést megnyitván legelőször a sóskút felügyeletének ügye, és a sósvíz hordás ellenőrzése tárgyaltott. — A helyi pénzügyőri biztos ugyan is minden kigondolható módon, s fináncához illő szívósággal igyekszik a városi lakosságnak, a százasados jogon és gyakorlaton alapuló ingyen sósvíz élvezést megnehezíteni; mely eljárás ellen a képviselő testület elhatározta a nmgm. k. pénzügyminiszter urnál orvoslást szerezni, — egyuttal egy új sóskút-úrt választott.

Az aranyosi hidvám tariffa a nmgm. k. közmunka és közlekedés ügyi miniszteriumtól leküldetvén, — ennek alapján a hidvámnak házilag leendő kezelése folyó év végéig elhatározatott, hogy a városi közönség, a változást szenvedett tariffa szerint a jog értékéről magának tájékozást szerezhesse, s különben is a jelenlegi hasonló kezelés azt bizonyítván, hogy ez uton a városi pénztárra nagyobb haszon foly bé, mint mikor haszonbérbe volt adva.

A kisegítő és casinó-egyletekkel, az általuk birt városi helyiségek iránt a bérszerződés további három évre meghosszabbított.

Intézkedés tétel: a mezői utak jó karba helyezésére, utasítván a tanács, hogy a városi közmunka erővel azok készítéséhez haladéktalanul foghasson hozzá.

A polgári iskola részére kijelölt köpeczi-féltelken lévő rozzant ház lebontása elhatározatott, ugyszintén a város majorjába többől városgazdai laképítése.

Elhatározatott a nmgm. k. honvédelmi-miniszter urhoz felterjesztést intézni, melyben egy a katonai szabályoknak teljesen megfelelő laktanya építése felajánltatván, ugyszintén felfejtetvén a katonaságnak Tordán való elhelyezésének előnyei kértettek meg, hogy Tordára lovas, vagy gyalogkatonasághelyeztessék, s ennek állandólag itt maradása a beszállásolási törvény megalkotása a lkalmmal biztosítottassék.

Elhatározatott a Lutsch-féle téglá és cserépgyár megvásárlása, hogy a város csinosodása szempontjából — a lakosságnak oleső építési anyag beszerezhetése által alkalmat lehessen nyújtani szilárdan és csinosan építkezni.

Ezután az árvai pénztár havonkénti megvizsgálására a polgármester, Timbus József képviselői tag és a számvevő személyében bizottság küldetik ki.

Az igaz, ugyszintén másféle marhák számára legelő helyek; jelöltetvén ki, több magánügy után, tárgyaltatik a jogügyi bizottságnak véleményes jelentése, a hozzáutásított azon kérdésre, hogy valjon oly egyének, kik a községgel peres viszonyban, avagy ugyanazon ügyben, mint érdekelt felek a községgel szemben állanak, lehetnek e a képviselő testületnek tagjai? Minthogy ezen esetekről a községi törvény titzesen nem intézkedik, és az összeférhetlenség csak azon egyénekre van ebben kimondva, kik a községgel szerződési viszonyban állanak; elhatározatott ez iránt a Nagyméltóságú m. k. belügy-miniszteriumhoz kérdést intézni, mely felterjesztés megírása és illő helyre felküldése a polgármesterre, K. Nagy Imre képviselői tagra és a főjegyzőre bízott.

Több jelentéktelenebb tárgy elintézése után a gyűlés befejeztetett. —

H i r e k.

— A közigazgatási bizottság rendes havi ülését a jövő szerdán d. e. 9 órakor kezdi meg. Torda tengeri kigyója is szőnyegre kerül; ez nem más, mint a piacon felállított fabódé ügye. Hol ezen, hol a másik irányban mutatja rémséges alakját s rémiti el a jámbor hívőket. E tárgyban, mint haljuk, a belügyminiszter véglegesen határozott már egyik, a bizottsághoz intézett, rendeletével. Ha megismerkedünk a határozat indokaival, visszi térünk a tárgyra.

— A m-ludasi községi iskola két tanítója részére pénzsegélyt utalványoz a magas kormány a végett, hogy Kolozsvárt a vessző- és sás-fonás, valamint a könyvkötészet iparágakat a nyáron megtanulják s a jövő tanévvel az ottani iskolánál tanítsák. Tekintettel arra, hogy Torda-Aranyosmegye elemi népiskoláiban egyetlen iparág sem tanítatott, csak örövendeni tudunk a haladás ezen első lépésének.

— **Miért jó a tráfik dohány?** A kérdésre igen könnyű a felelet. Mert Debreczenben, Nyiregyházán és Ráka-mezőn 1875 óta rothadni hagyják kazalokban. Eddig már kitűnő trágya lett az, a mit 1875-ben a kincstár drágán megvett; miután azonban a kincstár kárban nem maradhat, a trágyát egy kissé megdolgozzák s lesz belőle a *tráfik dohány*. (H—d.)

— **Az egerbegyi** községi leányiskolát a közoktatási miniszterium állami segélyben részesítvén a jövő tanévvel nevezett iskola megnyílik. Régi ohajtása Egerbegynek teljesül, mert eddig a leányok köllő oktatásáról e helyen csekély gondoskodás történt.

— **A ligetbeli férfi fürdő hely** merőben politia-ellenes és bizonyára nem ártana megvizsgálni. Ott van e fürdő beállítva, a hol az Aranyos vize a legmélyebb és legsebesebb; de még az a veszedelem is tetézi a többit, hogy a csapógát alatt erős forgása van a víznek s igen könnyen megesik még a jó uszóval is, hogy bele sodorja, hát még azt, a ki nem tud uszni. E fürdőnek uszómeister felvigyázója, vagy más közvetlen ügyelje nincs, sok bajnak lehet kútfeje. A múlt évben, mint tudjuk, ugyan e helyen történt is egy haláleset. Előzze meg a rendőrség a bajt, mert a rendőrség tulajdonképpeni feladata ez.

— **Hogy a román nők** részéről az a humanismus a román sebesültek javára hová lyukad ki, mutatják a román lapokban közreadott külföldi nyilatkozatok, melyekben e nők lacemadoniaknak, római nőknek stb. stb. vannak titulálva. Felette sajnálkozunk ezen meggendatlan heves mozgalom felett; különösen még neveléses is, most Románia hadseregének még sebesülte nines és nem is lesz, mert az a hadsereg inkább őrségnek van felhasználva. A mi filléreink majd jók lesznek Bratianó ur eridás kormányának s a mi humanismusunk ily uton ezélt ért. Komolyabb meggondolás és nem oly heves mozgást kérünk a különben oly szelid és hallgatag román szép nemtől.

— **A n-szebeni metropolianak** szerfelett roszszul esik, hogy a balázsfalvi, metropolita azon pápáért imádságokat rendelt a román templomokban, a ki megáldotta a török fegyvereket. Ebből pedig az következik, hogy nem lett volna baj, ha a balázsfalvi metropolita a muszka pápáért rendel miséket. Sajnálkozunk a két metropolia közötti ezen nézetkülönbségen, szeretnők azonban, ha a n-szebeniek egy kissé a heveségből legalább a reverenda iránti különös tiszteléstől engednének.

— **A Torda várossában** létesítendő kisdudóv-egylet vasárnapoz egy hétre alakuló gyűlést tart a városház tanács termében. Az kibocsátott aláírási ívek azon időig kir. tanfelügyelőhez beadandók. Ideje volna már az ügyben erélyesen lépni fel, s megteremteni azt az intézetet, melyre a város, apraja oly epedve vár.

— **Az ó-tordai ev. ref. leányiskola** növendékei a múlt szeredán májálison voltak a Nagy-Bereken. Az idő szép volt, a kedv nem hiányzott, a zene hangzott, szóval minden kellék meg volt arra nevez, hogy a esemeték jól mulassanak.

— **A jó pajtások.** Három fiatal ember találkozik a kutyfalvi fogadóban, megismertetik egymást, az egyik asztalos, a másik timár a harmadik bádogos. Pihenés és kellő fraternisálás után a timár folytatja útját M.-Vásárhelyre, az asztalos Tordára, a bádogos és — az asztalos pintlije Isten tudja hova, — eltűntek nines poruk se hamvuk. — Búsán ballag az asztalos Torda felé, elveszítvén barátját — pintlijét; de mily öröm lepi meg midőn Tordára érkezve barátját, s ez által baráti emlékül magával hozott pintlijét — viszontlátja. — A rendőrség megpecsételi a viszontlátás öröm ünnepét, s a bádogost (?) az ut fátadalmi után megérdemelt nyugalomba, — a kir. törvényesék hús börtönébe helyeztetni el.

— **A ligeti bizottmány** közelebből, a liget szépítése céljára májális fog rendezni, népünneppel, látványosságokkal, tűzijátékkal egybekötve —

— **Lapunk 5-ik számában** említett szalona lopásnak érdekes története van. — Ugyanis illetékes helyről vett értesülés szerint, a 2 szalonnát a férj hozta le a hiúból neje tudta nélkül, — s alkalmasabb helyre tette. — A nő abban a bielemben, hogy azokat ellopták, maga beszélte ezt otthon, — s aztán

szomszédjának. — A hirnek pedig, — mely ezen historiat közfoglalomba hozta — gyors szárnyai vannak.

— **Füzdönknek** már idegen vendégei is vannak — Kolozsvárról, s előleges kérdézködéskés és értesítés szerint több felől készülnek ide. — A bérlő a várossal való közlekedés könnyítésére, olesó vitel bérel, — kényelmes társas kocsi fog a közönség rendelkezésére bocsátani.

— **Az unitárius ifjúság** májálisát rendező bizottság tisztelettel kéri a t. közönség azon tagjait, kik netalán meghívót nem kaptak, azonban e májálisban résztvenni kívánnak; méltóztassanak a rendező bizottsághoz fordulni. Egyszersmind örömmel jelzé a bizottság, hogy a mulatató helyhez vezető út jól el van készítve Kedvezőtlen idő esetében a Casinó teremben tartatik meg a vigalom. A rendező bizottság.

Tisztelettelük fel lapunk ivtartóit és a az előfizetési ívek beküldéséért t. közönsége az előfizetések mielőbbi megtételére, mert felesleges számú példányokat nem nyomathatunk.

Előfizetési árak:

Egész évre 6 frt. — kr.
Félévre 3 frt. — kr.
Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Helyben egy óra 1 frt. 60 kr.
Lapunk minden Szerdán és Szombaton pontosan jelenik meg.

Gyűjtőknek 10 előfizet után tisztelet-példányt adunk.

Tordán, 1877. május 18-án.

A kiadó hivatal.

Az Andrássy grófok Tiszadobi családi fészke.

Ha a becsületes tiszadobiak hírlapot olvasnának nem kevésbé bámulnának azon híren, hogy az „ők“ grófjuk, istentudja mily magos foku idegességben szenved. — Ők, kik Gróf Andrássyt meglehetősen hosszas időn át napról napra látták, nem tudták rajta a szenvedésnek legcsekélyebb nyomát is észrevenni, mindig oly hangulatban volt — mint ha a keleti kérdés — nem is került volna napvilágra.

Korán reggel, mikor a városi lakós még ágyában álmadozik, — Tiszadobon Andrássy gróf már levon ul, — s a dél. sőt délután is elkövetkezik, míg a gróf a nemes állatról leszáll.

A sétalovaglást vadászat váltja fel, az ezek közötti időt pedig arra használja, hogy egy igazi magyaros ebédet elköltsön, melyet tiszadobi szakácsnője teremt elő. — Nem hord ő magával szakácsot, megelégszik a tiszadobi konyhával.

Hanem ha egyszerű az étkezés, a grófi asztalnál — annál drágább itallal élnek, oly itallal, melyet széles e világon csak hazánkban lehet feltalálni — tiszavízzel.

ki egyszer megizlelé, e nyilatkozatunkat nem fogja tulzásnak tekinteni. — Az Andrássy kastélyban pedig tiszta-víznél egyebet nem isznak, s itt épen olyan életrend foly, mint az állandólag falun lakó vagyonosabb családoknál, — nem jobb, s nem rosszabb.

Majdnem közvetlen ebéd után vadászni megy a gróf. — A kastélylyal szemben, a Tisza tulsó partján, körülövezve a lassan hőmpölygő folyam által, terül, el egy több száz holdnyi nagyságu erdő, — melyben fűzek, jegenyek, fenyők és tölgyek váltakoznak, — melynek sűrű bozotjában számtalan nemes vad tanyázik; itt van Aladár grófnak fácánosa is, egyike a legszebbeknek és legnagyobbaknak az országban. — A kastélytól jobb kézre néhány száz ölnyi hosszú véd töltés húzódik a négyszáz holdnál nagyobb völgyeshez, a mely Magyarországnak — Erdélyt is beleértve, — legszebb erdei sorába beillik. Csodálatra méltó, hogy ez arasznyi föld az égnek meredő óriásokat, hogy képes megbirni, — melyeknek ágai egymás felett, s egy más között összevissza vannak növe. Ez maga a természet, a valódi természet ellentétéivel, — s az emberi művészet csak ezután ha érinti.

A buja zöld szőnyeg mellett piszkos moesár, rothadt levelek és galyaktól borítva; a folyondár le velü harangvirág mellett borzos és áthatlan bozót, a vidáman fűtörésző rigóval a csintalan paszirta és ábrándos csalogány; felettünk a kék égboltozat, perzelő napsugarával, — és körülzsütünk a sűrű erdő mysticus félhomálya enyhítő hűsével, — s hogy e széles kép kiegészítésék, — szemben velünk Tokajnak hegyei intenek felénk barátságosan.

E helyen sok órát tölt Gróf Andrássy, hódolván a nemes vadászszünetnek. Csak este tér

haza, rövid pihenésre, — s azután kezdődik a munka.

Ejfélig, sőt éjféli utánig dolgozó asztala mellett ül — titkársaival, s míg ők, kik sokkal fiatalabbak, a megfeszített munkától kifáradva, másnap késő délelőttig nyugosznak, Andrássy az egyedüli, a ki fáradhatatlan. Ő kél legkorábban a háznál, s felkelése után 10 perczel már levon ul.

Előbb „kastélyt“ említünk. E kastély csak legközelebbi időben épült. S ez alkalommal nem lesz érdektelen némelyeket a hirtelen ismertté tett Tiszadobról hallanunk, míg annak legnagyobb díszét és büszkeségét az Andrássy kastélyt leírunk. — Ha az ember Miskolcra a logközelebbi államásra: Tiszalucra megy, a Tiszán kétszer — kompon átkél, még két órai utat kell megtennie, hogy Tiszadobra érjen. A falu egy völgybe van szorítva, két oldalon a szőke Tisza által szegélyezve. Sokszor e nemes folyam felbőszül, elhagyja medrét, s így ostromolja heteken sőt hónapokon át szegény Tiszadobiakat.

A rakott csüröskertek, a lakások előtti virágos kertek, az ablakokban lévő virágok jólétre és értelmességre mutatnak.

Itt a három Andrássy testvérnek terjedelmes birtoka szép és nagy vadászterülete van. A falu végén egy hosszú fehérre meszelt, náddal fedett közönséges ház ötlük szemünkbe, a mely a többi parasztházaktól abban különbözik, hogy nines bekerítve, kőkéménye, magos kettős ajtaja s a többinél nagyobb vannak.

Itt lakott ezelőtt Gróf Andrássy, valamint neje és leánya is, ki Tiszadob iránt ép oly szeretettel viseltetik, mint szellemdús atyja.

Míg e ház három szobája az egész Andrássy család lakásul kellett, hogy szolgáljon, a titkárok a szomszédos parasztházakban szállásoltattak el, hol bizonytal részeseültek annyi kényelemben, mint grófi gazdájok.

Most már másképp van! Mint egy 200 lépésnyire innen, a Tiszának egy új mesterséges medre mellett, melyet az anyafolyó bő vízzel lát el, szép magaslat fekszik, a Grófnak megtetszvéen az, tavaly egy világi találékonyaságát és képzelő tehetségét is kielégítő pompás vadászkastélyt építtetett arra. Ez az Andrássyak új tanyája. — De a miniszter könnyezete azt beszéli, hogy a nád fedél alatt jobban találta magát, mint a „Kastély“ban. — Külömben a Tiszadobi életrenden e kastély semmit sem változtatott. Száz mértföldnyire van itt az ember a civilizációtól, s a esendéletet semmi sem zavarja, — még az új kastély sem.

Közgazdaság.

Piaczi árjegyzéke

a tordai vásárra 1877. június 2. hozott tárgyaknak.

1 hectoliter : t. buza 12 frt. — közepes — frt. eleybuza 9 frt. 50 kr. — közepes — frt. — kr. — rozs 7.50. — közepes — frt. — Törökbuza frt. 6.50. — Zab 4 frt. — Paszuj — frt. 100 kilogr. munszisz 30 frt. — kenyérlisz 25 frt.

1 hectoliter pityóka 3 frt. 50 kr.

1 méter mázsa széna 3 frt. — kr.

1 kilogramm marhahus 36 kr.

1 kilogramm sertéshus 52 kr.

1 kilogramm disznózsír 1 f. — kr.

1 kilogramm szalonna 60 kr.

1 " Turó 48 kr.

1 liter közönséges bor 40 kr.

1 liter pálinka 14 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről jun. 8-án

5% Metaliques 60.95. — 5% Nemzeti kölesön 66.30.

1860-iki államkölesön 72.50. — Bankreszvények 110.40.

Hitelreszvények 77. — London 143.40. — Urbéri

kötvények: Magyarországi 125.20 Temesvári 73.75

Erdélyi 72.50 — Horvát-szlav. 72. — Ezüst 110.80.

Cs. kir. arany 5.96. — Napoleond'or 10.02.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Volz B.

Mattoni-féle
BUDA I KIRÁLY-
KESERÜVIZ

MATTONI és WILLE, BUDAPESTEN
budai keserűsforrásoknak tulajdonosai.

Könyvnyomda Tordán.

Van szerencsém jelenteni a nagyérdemű közönségnek, hogy Tordán

Könyvnyomdát

állítottam fel, s a LEGJUTÁNYOSABB ÁRAK és feltételek mellett elfogadok e szakból

mindennemű munkákat,

pontos szolgálat, és tiszta, kifogástalan kiállításról kezeskedem.

Levélbeli megkereséseknek a legnagyobb pontossággal teszek eleget.

Volcz Bálint

nyomdatulajdonos Tordán.

Figyelemreméltó

idegbajok- és nehézkórban szenvedőknek

Legújabbban feltalált gyógymód

Számtalan hálaíratot

mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban

Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig

BERLIN SW.

Friedrichstrasse 22.

Levélbeli megkeresésre is.

[15—11, 102]

A „Tribüne“ 182-ik számban következő cikket hozza.

Ha mindjárt nem tagadhatni, hogy újabb időkent a gyógyászat terén könnyenhiők, kizsákmányolása a legkülönbözőbb kísérletek tétettek nevezetesen a sok titkos szerekekkel való üzérkedés tetőpontját érte azt sem lehet eltitkolni hogy számtalan segédszereket mutathat fel az újabb gyógyászat melyek a legbiztosabbban hatnak s mégis kevésbé ismeretesek. Ezek közé tartozik az **Aucilium orientis**. A kelet mostanig alig ismert gyógyfűveiből készítették s a vegyész és az orvosi kar első tekintélyei által megvizsgáltatott. Eltávolítja a legnagyobb fokú neherkórt mell és gyomorgörsüket. Ki a most nevezett betegségeket s az azoknál alkalmattani szokott szerekek hatástalanságáról tudomával bir az minden esetre nagyra fogja becsülni e gyógyszer számtalan hálaíratokat bizonyítja sikerét. A betegség s annak alapotáról beküldött értesítésre megküldöm gyógyszer melyhez egy részletes utatás van assatolva. Melegen ajánlhatjuk tehát **Sylvius Boas** urat Berlin, (Friedrichstrasse 22, 1. Etage) mint ideg bajokban egyedül biztosan kezelő orvost már csak azért is miután díjat csak sikeres gyógyítás után fogad ol.

Ungár Samuel

gépész N.-Enyeden

ajánlja a t. gazdaközönségnek újonnan javított kézi kukoricza morzsológát darabonként 130 frtért.

A t. közönség tudomására hozza hogy a gőz vagy lőerőre szerkesztett gépeket átalakítás vagy kijavítás végett elfogadja s a legrövidebb idő alatt s olcsó ár mellett eszközli.

A fentemlített s 2 ember erőre alkalmazott morzsológákkal naponként 3—4000 vékát morzsolhatni le. A lő- vagy gőzerőre alkalmazatakkal pedig 7—800-ig.

A t. közönség szives figyelmébe ajánlja, hogy bárminemű új gépmunkát vagy régi elhasználtak kijavítását a legmérsékeltőbb árfelszámítás mellett eszközli.

Lakása: N.-Enyeden, a vasúti állomás mellett.

Levélbeli megkeresésre azonnal válasz küldetik.

Fontos Hirdetés!

A gyomor és altesti bajokban, valamint hideglelés ellen legbiztosabb hatásának ismert

Dr. Kiesow-féle Élet-essentia

valódiilag egyedül Matherny Emilnél Gy.-Fehérvártt kapható.

(16 7, 20)

Hirdetés.

Több városi és vidéki t. egyének által tett nyilatkozatokból azon meggyőződésre jöttem, hogy a nagyon tisztelt közönség nagyobb részének nincs tudomása arról, mikép a Torda városi ingremiátus polgárok pálinka regálé joga haszonbérletét új bérlő bírja és az nem bíratik jelenben a több éveken át volt bérlő **Bogdánfi féle társulat** által ez okból habár időközben is, tisztelettel tudatom a városi és vidéki nagyérdemű közönséggel, mikép a Torda városi ingremiátusok pálinka regálé koresmárlási jogát még ez év január 1-től haszonbérbe vettem.

Főraktárom, — melyet a **Veres Lajos** utódok piaci háza alatt rendeztem be — dusan el van látva mindenféle finomabb s ugy közönséges italokkal — u.m.: rhum, puncsessentia, mindenféle rozsolisok, valódi szilva és kis üstes seprő pálinka, valamint közönséges pálinkával.

Főraktárokat Ejtordában **Köteles Sámuel, Nemethi Lipót** és **Gasner Imre** urak házáinál — Ó-Tordában a piaci sátramban, **Mezei Sándor** ur kereskedésében, és az aranyoshidja tulsó végében rendeztem be.

Azon tisztelt vevőknek kik szükségleteiket nagyban szokták beszerezni — ugy szeszet mint pálinkát gyári árban szolgálhatók.

Minthogy az ingremiátus polgárok pénztárába, tehát egy közérdekű pénztárba tetemes bér öszveget fizetek — s miután a városi tisztelt közönségnek is jólfelfogott érdeke az, hogy pártfogása által saját vagyona értékét emelje — reményem van különösön a városi s egyszersmind a vidéki n. é. közönség pártfogását meg nyerni, melyet hogy kiérdemelhessek főtörekvésem leend ugy a városi mint vidéki n. é. közönségnek pontos kiszolgáltatás és jutányos árak mellett tiszta és jó italokkal szolgálni.

Torda, junius 4-ik 1877.

Dulló János

haszonbérő.